

UNIVERSITEIT VAN KISANGANI: BIODIVERSITEITSHUB IN CONGO

De universiteit van Kisangani (UNIKIS) is ambitieus: tegen 2020 wil ze het expertisecentrum voor biodiversiteit en duurzame landbouw in DR Congo zijn. Om dat waar te maken werkt ze samen met vier Vlaamse universiteiten. Naast onderzoek en academische versterking, gaat veel aandacht naar de betrokkenheid van de lokale bevolking.

Vlaamse studente is betrokken bij het onderzoek naar de bodemvruchtbaarheid. Foto: Stéphanie Frere

In de Democratische Republiek Congo (DR Congo) leeft ongeveer 70% van de bevolking van de landbouw. De snelle bevolkingstoename zorgt voor een stijgende vraag naar voedsel. Ontbossing en niet-duurzame landbouwtechnieken, zoals slash and burn, bedreigen de lokale biodiversiteit.

‘We willen de landbouwproductie en voedselzekerheid in de regio verhogen.’

Onderzoekers van de universiteit van Kisangani (UNIKIS) zoeken oplossingen voor een duurzame landbouw en de bescherming van de biodiversiteit in het Noordoostelijk Congobekken. Dat doen ze samen met onderzoekers van de universiteiten van Hasselt, Gent, Antwerpen en Leuven, met de steun van VLIR-UOS. Het tienjarige samenwerkingsprogramma startte in 2011 en loopt nog tot 2020.

**LANDBOUW:
MEER EN DUURZAMER**

Ondervoeding en ongezonde voeding vormen grote uitdagingen voor DR Congo. Het project ‘duurzame landbouw’ zet in op de academische capaciteitsversterking van UNIKIS, door onderzoek en de uitbouw van gespecialiseerde labo’s.

‘Het langetermijndoel is om de onderzoeksresultaten toegankelijk te maken voor de bevolking en op die manier de landbouwproductie en de voedselzekerheid in de regio te verhogen’, verzekert projectleider professor Benoît Dhed’a.

De lokale boeren nemen deel aan het onderzoek, via sensibiliseringsateliers en demonstratievelden in de dorpen. **Co-projectleider professor Adrien Moango:** *‘Mensen stellen vaak vragen over het probleem van de dure meststoffen. Ik laat hen zien dat er alternatieven bestaan om de landbouwproductie te verhogen, door de juiste gewascombinaties te kiezen.’*

Professor Dhed’a: *‘De innovatie zit in de toepassing van aangepaste*

landbouwtechnieken die weinig kosten, op basis van natuurlijke lokale middelen.’

RIETRATTEN EN CHAMPIGNONS KWEKEN

Een slecht beheer van de natuurlijke hulpbronnen in het Noordoostelijk Congobekken brengt de lokale biodiversiteit en de voedselzekerheid in gevaar. Het samenwerkingsprogramma leidt onderzoekers op, zoekt

‘Biodiversiteit zorgt voor voedsel, medicijnen, woningen en laat ons toe om voedingstekorten te verhelpen.’

alternatieven voor een duurzaam gebruik van het woud en de rivier,

De eerste tests met de kweek van eetbare champignons.
Foto: Mwinyi Waziri

Rietratten zijn erg gegeerde knaagdieren in Midden-Afrika voor hun vlees. Foto: Stéphanie Frere

en werkt aan de bewustwording van de bevolking. De lokale projectleiders van het project 'biodiversiteit', **professoren Hippolyte Nshimba en Dudu Akaibe**, leggen uit:

'De biodiversiteit speelt een zeer belangrijke rol in het dagelijks leven van zowel de bevolking op het platteland als in de steden. Biodiversiteit zorgt voor voedsel, medicijnen, woningen en laat ons toe om voedingstekorten te verhelpen.'

De onderzoekers bestuderen verschillende dier- en plantengroepen. Met de kweek van eetbare champignons, rietratten en vis willen ze alternatieven aanbieden voor de lokale bevolking. Een rat doet u misschien niet meteen watertanden,

maar rietratten zijn erg gegeerde knaagdieren in Midden-Afrika voor hun vlees.

Professor Hippolyte Nshimba: *'De kweek van rietratten en champignons zorgt ervoor dat de plattelandsbevolking meteen een opbrengst haalt uit hun veld, in plaats van ongecontroleerd de natuurlijke bronnen en de biodiversiteit te vernietigen. Voor de champignonkweek starten we met experimentele proeven aan de universiteit. Nadien leiden we de boeren op om zelf de champignons te kweken.'*

Met de opmaak van een inventaris van de verschillende dier- en plantengroepen in de regio, willen de onderzoekers de impact van de menselijke activiteiten op de biodiversiteit opvolgen.

Professor Hippolyte Nshimba: *'Het terreinonderzoek leert ons de soorten kennen, welke eetbaar en niet-eetbaar zijn, met het oog op een rationeel gebruik ervan. We organiseren ook extensiesessies over duurzame ontwikkeling met de boeren.'*

MANIOK: VAN 5 NAAR 40 TON PER HECTARE DOOR EEN BETER BODEMBEHEER

Maniok is een belangrijk gewas in DR Congo. De inwoners van het district Tshopo verbruiken gemiddeld 3 kilo maniok per dag per persoon. Maar de landbouwopbrengst van maniok ligt erg laag, met 4 à 6 ton per hectare.

De maniokproductie kan toenemen tot 40 ton per hectare, door betere landbouwtechnieken zoals geïntegreerd bodembeheer (Gestion Intégrée de la Fertilité des Sols, GIFS). Hiermee vergroot de vruchtbaarheid van de bodem, door bijvoorbeeld organische bemesting. De methode levert niet alleen een groot economisch voordeel op, maar draagt ook bij tot de bescherming van de biodiversiteit.

CENTRE DE SURVEILLANCE DE LA BIODIVERSITÉ

Om de toekomstige evolutie van de fauna en flora in het Congobekken op te volgen en te beheren, werd op de campus van de Faculteit Wetenschappen van de universiteit van Kisangani het 'Centre de Surveillance de la Biodiversité' (CSB) opgericht, met steun van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking en in samenwerking met het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, de Nationale Plantentuin van België en het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen.

Het centrum is belangrijk voor het samenwerkingsprogramma tussen UNIKIS en de Vlaamse universiteiten. Professor Dudu Akaibe, directeur van het Centrum en co-projectleider: 'Het is in dit gebouw dat we de biologische collecties beheren van onder andere reptielen, amfibieën en zoogdieren. We bouwen momenteel aan een labo voor de kweek van eetbare champignons.'

OVER DE INSTITUTIONELE UNIVERSITAIRE SAMENWERKING MET UNIKIS

Het programma ging van start in 2011 en staat onder leiding van professor Hugo Gevaerts (Universiteit Hasselt) en professor René Oleko Woto (UNIKIS). Naast onderzoek en dienstverlening over duurzame landbouw en biodiversiteit, heeft de samenwerking ook als doel om UNIKIS als universiteit te versterken, door activiteiten over kwaliteitsbeheer, academisch Engels, pedagogie en wetenschappelijke vorming.